MDL Fonds, Chiel Hendriks, contactpersoon overheden
Stationsplein 123
3818LE, Amersfoort
Email: chielhendriks@mdlfonds.nl
Telefoon: [redacted]

Amersfoort, 19 november 2026

Aan: de leden van de gemeenteraad

Betreft: De score van uw gemeente op de ranglijst wc-vriendelijkheid van MDL Fonds.

Geacht raadslid,

Vandaag is het Wereld WC-dag. Een officieel door de VN erkende dag om aandacht te vragen voor de wereldwijde sanitaire crisis en het belang van wc's voor iedereen. Zoals ieder jaar publiceert MDL Fonds (voor maag, darm en lever) op deze dag de **Ranglijst WC-Vriendelijkheid bij Gemeenten**. We hebben ook uw gemeente een cijfer gegeven voor kwaliteit, beschikbaarheid en beleid. De volledige ranglijst met daarin ook de score van uw gemeente vindt u hier. U kunt ctrl-F gebruiken om eenvoudig uw gemeente op te zoeken.

Nederland is in vergelijking met andere landen een heuse WC-woestijn. In Duitsland zijn er vier keer zoveel openbare wc's en in Frankrijk zelfs tot wel 28 keer zoveel. Hoewel de wc-beschikbaarheid in Nederland langzaam verbetert, geven nog lang niet alle gemeenten wc's de prioriteit die zij verdienen. Zo besteedt slechts één op de zes gemeenten in het coalitieakkoord aandacht aan openbare wc's. Tegelijkertijd blijkt al jaren uit onderzoek van MDL Fonds dat **één op de vier Nederlanders weleens thuisblijft uit angst geen wc te kunnen vinden**. Dat moet anders!

Wellicht doet uw gemeente al veel om te zorgen voor meer wc's (al is die kans klein met maar dertien gemeenten met een voldoende). Mocht dat niet het geval zijn, dan geven we u graag twee concrete suggesties mee waarmee u als gemeenteraadslid bij kunt dragen aan het terugdringen van het wc-tekort in Nederland.

- **Vraag uw college om de wc-norm te omarmen.**
  De WC-norm van MDL Fonds schrijft voor dat er in drukke gebieden, zoals stads- en dorpskernen, iedere 500 meter een openbare of opengestelde wc beschikbaar moet zijn, zodat het maximaal 250 m lopen is naar een wc. Door deze norm te omarmen, heeft de gemeente een concreet uitgangspunt om te bepalen waar extra wc's nodig zijn en wordt een minimale beschikbaarheid van wc's geborgd. De norm is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek en voorbeelden uit het buitenland. De volledige norm en de onderbouwing daarvan vindt u in de bijlage van deze brief.

- **Vraag uw college om een samenwerking aan te gaan met de MDL Fonds WC-wijzer.**
  De MDL Fonds WCWijzer is een app waarmee inwoners en bezoekers snel kunnen zien waar de dichtstbijzijnde openbare of opengestelde wc is. Door een samenwerking aan te gaan met MDL Fonds zorgt uw gemeente ervoor dat de beschikbare wc's goed vindbaar zijn. Daarnaast ondersteunen wij gemeenten met advies over het verbeteren van de wc-beleid en communicatiematerialen om inwoners te informeren over de WC Wijzer.

Om het bovenstaande te realiseren kunt u bijvoorbeeld een motie indienen waarin u het college vraagt de wc-norm te implementeren in uw gemeente én zich aan te sluiten bij de WC Wijzer. Ervaringen uit andere gemeenten waar wc-beleid ondergeschoven kindje was, leren ons dat een dergelijke motie vaak de eerst stap naar verbetering is.

Heeft u naar aanleiding van deze mail vragen, bijvoorbeeld om mee te denken over een motie, neem dan contact op met MDL Fonds via wcbeleid@mdlfonds.nl. Of neem deel aan het WC-symposium op volgende week donderdag 26 november 14:45-17:00 aanstaande. Aanmelden kan hier.

Alvast hartelijk dank voor uw hulp bij het wc-vriendelijker maken van uw gemeente!

Met vriendelijke groet,
Chiel Hendriks
MDL Fonds

*Bijlage:* De onderbouwing van de wc-norm.

Bijlage: de MDL Fonds WC-norm

De wc-norm is opgesteld door MDL Fonds door het doen van wetenschappelijk literatuuronderzoek en vergelijkend beleidsonderzoek naar wc-normen in het buitenland.

**De wc-norm van MDL Fonds luidt als volgt:**

Er is iedere **500 meter** een toegankelijke openbare of opengestelde wc beschikbaar in:

- een stads- of dorpskern;
- drukke voetgangersgebieden; en
- verblijfsgebieden als parken en recreatiegebieden binnen de bebouwde kom.

En verder:

- Langs wandelpaden is er iedere **5 kilometer** een toegankelijke openbare of opengestelde wc beschikbaar.
- Langs fietspaden is er iedere **25 kilometer** een toegankelijke openbare of opengestelde wc

*Waarom 500 meter?*

- Uit onderzoek onder de algemene Nederlandse bevolking blijkt dat 30% van de respondenten hun ontlasting bij aandrang minder dan 5 minuten kan ophouden.[1] Dit stemt overeen met de bevinding dat in Nederland naar schatting 1 tot 2 miljoen mensen prikkelbare-darmsyndroom hebben. Van deze groep heeft het overgrote deel *bowel urgency*, dat wil zeggen dat zij bij aandrang een wc binnen onmiddellijk bereik moeten hebben. Zo niet, dan zijn zij fecaal incontinent.
- In Nederland hebben ongeveer 120.000 mensen IBD (inflammatory bowel disease, de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa).[2] Voor hen is snelle toegang tot een wc medisch noodzakelijk. Uit een groot CONFIDE-onderzoek blijkt dat 46% van de patiënten met de ernstige ziekte van Crohn binnen vijf minuten een wc moet kunnen bereiken, voor mensen met colitis ulcerosa geldt dit voor ongeveer een derde,[3] Bovendien blijkt uit Zwitsers onderzoek dat dit aantal stijgt naar ongeveer 80% op het moment dat patiënten een opvlamming van de ziekte hebben.[4]

---

[1] Van Meegdenburg, M. M., Meinds, R. J., Trzpis, M., & Broens, P. M. A. (2018). Subtypes and symptoms of fecal incontinence in the Dutch population: a cross-sectional study. *International Journal Of Colorectal Disease*, *33*(7), 919–925. https://doi.org/10.1007/s00384-018-3051-5

[2] Darmontstekingsziekte, MDL Fonds – Link.

[3] Schreiber, S., Gibble, T. H., Panaccione, R., Rubin, D. T., Travis, S., Hibi, T., Bleakman, A. P., Panni, T., Favia, A. D., Kayhan, C., Atkinson, C., Saxena, S., & Dubinsky, M. C. (2024). Patient and Health Care Professional Perceptions of the Experience and Impact of Symptoms of Moderate-to-Severe Crohn's Disease in US and Europe: Results from the Cross-Sectional CONFIDE Study. *Digestive Diseases And Sciences*, *69*(7), 2333–2344. https://doi.org/10.1007/s10620-024-08434-5

[4] Wespi, N., Vavricka, S., Brand, S., Aepli, P., Burri, E., Misselwitz, B., Seibold, F., Hruz, P., Peyrin-Biroulet, L., Schoepfer, A., Biedermann, L., Sokollik, C., Rogler, G., & Greuter, T. (2024). Fecal urgency and incontinence in

- Een systematische meta-analyse geeft aan dat mensen gemiddeld 3 tot 6 kilometer per uur, of ongeveer 250 tot 500 meter in 5 minuten, kunnen lopen. Het gemiddelde voor gezonde volwassenen is 4,7 km per uur of 393 meter.[5] Mensen met chronische ziekten zijn echter vaak langzamer dan gemiddeld. Voor ouderen (en we nemen aan daarmee ook voor mensen met een chronische darm- of blaasziekte) geldt eerder een afstand van 300 meter tot de wc.[6] Het kan daarnaast tijd kosten om een wc te vinden.

Deze onderzoeken laten zien dat een grote groep Nederlanders bij plotselinge aandrang slechts enkele minuten heeft om een wc te bereiken. Omdat mensen in vijf minuten gemiddeld nog geen 400 meter kunnen lopen en het vinden en betreden van een wc ook tijd kost, is het van belang dat toiletten op korte loopafstand beschikbaar zijn. Een norm van maximaal 500 meter tussen openbaar toegankelijke wc's is daarom een goed onderbouwd uitgangspunt: bij een goede spreiding hoeven mensen in beginsel niet verder dan 250 meter te lopen om een wc te bereiken.

*Voorbeelden uit andere landen*
Een maximale afstand van 500 meter sluit aan bij de internationale praktijk. Verschillende buitenlandse lokale overheden hanteren voor openbare toiletvoorzieningen maximale loop- of verzorgingsafstanden van circa 250 tot 500 meter. In onderstaande tabel leest u een korte samenvatting van verschillende wc-normen die rekening houden met een bepaalde afstand tussen wc's.

| **Locatie** | **Soort norm** | **Bron** |
|---|---|---|
| Geheel VK | De Britse nationale standaard voor openbare toiletvoorzieningen (BS 6465-4:2010), vastgesteld door het British Standards Institution (BSI), adviseert voor stads- en dorpscentra en toeristische gebieden een onderlinge afstand van circa 300 meter tussen openbare en opengestelde wc's in de drukste gebieden. | British Standard, link. |
| China | In China wordt volgens de landelijke *Standards for the Setting of Environmental Sanitation Facilities* voor gebieden met de hoogste bevolkingsdichtheid een | Dai et al., 2025[7] |

inflammatory bowel disease perceived by physician and patient: Results from the Swiss fecal urgency survey. *United European Gastroenterology Journal*, *13*(3), 392–401. https://doi.org/10.1002/ueg2.12657
[5] Murtagh, E. M., Mair, J. L., Aguiar, E., Tudor-Locke, C., & Murphy, M. H. (2020). Outdoor Walking Speeds of Apparently Healthy Adults: A Systematic Review and Meta-analysis. *Sports Medicine*, *51*(1), 125–141. https://doi.org/10.1007/s40279-020-01351-3
[6] Tian, J., Zhang, M., Hu, Y. (2024): Analysis of Distribution of Public Toilets within Walking Range around Communities of the Elderly under the Model of Community Home-based Care for the Elderly: A Case Study of Changxindian, Fengtai District, Beijing. *Journal of Landscape Research* 16(2): 35–37, 41. DOI 10.16785/j.issn 1943-989x.2024.2.007
[7] Dai, Y., Wang, L., Xu, Z., Li, M. (2025): How far and discernible are public toilets? A city-scale study using spatial analytics and deep learning in Nanjing, China. *Journal of Urban Management* 14, 735–752. https://doi.org/10.1016/j.jum.2025.01.011.

| | | |
|---|---|---|
| | verzorgingsradius van 200 meter per openbaar toilet aanbevolen. | |
| Berlijn, Duitsland | Het *Bundesland* Berlijn hanteert in zijn *Toilettenkonzept* een maximale afstand van 500 meter tot een wc vanaf locaties waar behoefte aan een openbaar toilet bestaat. Deze locaties zijn volgens het *Toilettenkonzept* treinstations, toeristische plekken, parken, meren en andere centrale plekken. Deze afstand wordt gebruikt als criterium voor de ruimtelijke behoefteanalyse en daarmee voor het bepalen van het benodigde aantal toiletlocaties. | Berliner Abgeordneten-haus – Link. |
| Trier, Duitsland | De gemeente Trier hanteert in haar *Konzept oöffentliche Toiletten* een maximale loopafstand van 250 meter naar het dichtstbijzijnde openbare of opengestelde toilet. | Gemeente Trier – Link. |
| Latrobe City, Australië | De gemeente Latrobe City hanteert voor stads- en dorpscentra en andere drukbezochte activiteitencentra als planningsuitgangspunt dat openbare toiletten circa maximaal 500 meter uit elkaar liggen. De gemeente stelt expliciet dat dit in gebieden met meerdere toiletten doorgaans resulteert in een maximale loopafstand van circa 250 meter tot een toilet. | Gemeente Latrobe City – Link. |
| Sydney, Australië | De gemeente Sydney hanteert voor openbare én opengestelde toiletten de norm dat deze in het centrum van de stad binnen 400 meter te bereiken moeten zijn. | Gemeente Sydney – Link met updates en link naar strategie. |
| Melbourne, Australië | De gemeente Melbourne stelde al in 2008 vast dat op plekken waar veel voetgangersactiviteit is, er maximaal 500 meter tussen openbare toiletten mag zitten. | Toiletplan Port Phillip met overzicht van andere gemeenten – Link. |
| Banyule, Australië | Een enquête onder inwoners laat zien dat zij een loopafstand tot 400 meter tot een openbare wc met tweederde meerderheid steunen. Deze afstand heeft de gemeente overgenomen. | Public Toilet Plan – Link en achtergrond-rapport |
| Yarra, Australië | De City of Yarra stelt dat de gewenste loopafstand naar een wc in drukke voetgangersgebieden maximaal 400 meter mag zijn en dat ze dit hanteren als concreet criterium bij het prioriteren van (de bouw van) nieuwe openbare wc's. | Gemeente City of Yarra – Link. |
| Perth, Australië | De gemeente hanteert twee verschillende normen: er moet in de drukste twee stadsdelen binnen 300 meter | Zie online 'City of Perth Public |

| | | |
|---|---|---|
| | een wc beschikbaar zijn en in de overige stadsdelen binnen 400 meter. | Toilet Plan 2022-2032' |
| Pune, India | Het doel is om elke 500 meter een wc voor vrouwen te hebben. | Times of India – link. |
| Vancouver, Canada | De gemeente Vancouver schrijft voor dat er langs wandel- en fietsroutes iedere 400 meter een toegankelijke openbare of opengestelde wc moet zijn. | Gemeente Vancouver – Link. |

In Duitsland worden landelijke streefwaarden gehanteerd voor toegankelijk toerisme voor de beschikbaarheid van wc's langs wandel- en fietsroutes. Volgens deze criteria moet er langs wandelroutes iedere 5 kilometer een publiek toegankelijke wc beschikbaar zijn, op maximaal 250 meter van de route. Langs fietsroutes geldt een afstand van iedere 25 kilometer, waarbij de wc maximaal 700 meter van de route verwijderd